

Van Gemeenschappelijke Markt tot euro

8 mei 1945: de Tweede Wereldoorlog (1939-1945) wordt beëindigd. Europa ligt in puin. De angst voor een herhaling van een dergelijk drama brengt politici op het idee om de Europese landen in een unie te verenigen.

1950 De Verklaring van Schuman

Op 9 mei 1950, vijf jaar na de oorlog, neemt Frankrijk een initiatief dat geschiedenis maakt. De Franse minister van Buitenlandse Zaken, Robert Schuman, stelt voor dat Frankrijk en Duitsland gezamenlijk kolen en staal produceren onder het gezag van een supranationale overheid. Europa viert jaarlijks op 9 mei feest, precies ter herinnering aan deze dag.

De drie landen van de pas opgerichte Benelux en Italië sluiten zich aan bij Frankrijk en Duitsland. Ze ondertekenen op 18 april 1951 het verdrag dat de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) opricht en vormen samen het Europa van de Zes.

Ondertekening van het Verdrag van Parijs tot oprichting van de EGKS op 18 april 1951

“De wereldvrede kan slechts worden bewaard door innoverende inspanningen die tegen de dreigende gevaren zijn opgewassen.

Om de vreedzame betrekkingen te handhaven, heeft de beschaving een georganiseerd en dynamisch Europa nodig.

(...) Europa kwam niet tot stand en wij kregen oorlog (...).

Door de basisproductie samen te voegen en een nieuwe Hoge Autoriteit in te stellen die bindend is voor Frankrijk, Duitsland en de andere lidstaten, legt dit voorstel de eerste concrete grondslagen voor een Europese federatie die onmisbaar is om de vrede te bewaren”.

Fragment uit het pleidooi van Robert Schuman voor een Europese Hoge Autoriteit voor Kolen en Staal, 9 mei 1950

EUROPA VAN 1950 TOT 2012

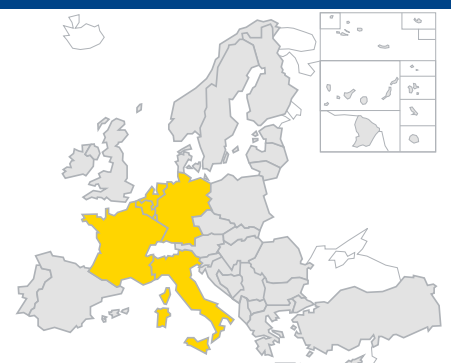
Benelux (1944)

Robert Schuman (° 1886 – †1963)

Het Europa van de Zes (1951)

1957

De Verdragen van Rome

Onder impuls van enkele vooraanstaanden die de Europese gedachte erg genegen zijn (zoals Belgisch minister van Buitenlandse Zaken Paul-Henri Spaak, gewezen Frans EGKS-voorzitter Jean Monnet en Duits staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken Walter Hallstein) ondertekenen de zes lidstaten van het "Kleine Europa" op 25 maart 1957 de **twee Verdragen van Rome**. Hierdoor ontstaan :

Euratom: voor de gemeenschappelijke productie van atoomenergie ;
de **Gemeenschappelijke Markt** voor het vrij verkeer van producten uit alle sectoren van de economie **en dit door**:

- de douanerechten binnen de Gemeenschap op te heffen ;
- gemeenschappelijke, identieke invoerheffingen voor goederen uit derde landen in te voeren ;
- het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal te garanderen ;
- de consumenten te beschermen tegen monopolievorming en misbruik van economische machtsposities ;
- het economische, sociale, monetaire en fiscale beleid te coördineren ;
- een gemeenschappelijk economisch beleid op te zetten.

De Belg Paul-Henri Spaak die het comité voorzat dat de Verdragen van Rome voorbereidde, verklaart bij de ondertekening van de Verdragen (25 maart 1957) in de zaal "Horatii et Curiatii" op het Capitool:

"Ik wou dat ik mijn vreugde en mijn enthousiasme kon intomen, maar ze worden door mijn overtuiging en mijn hoop gedragen.

Als we erin slagen het werk waarvoor we vandaag een heel belangrijke stap zetten, voort te zetten en te voltooien, dan wordt 25 maart 1957 één van de grootste dagen uit de Europese geschiedenis...

Ondertekening van het Verdrag van Rome op 25 maart 1957 door Paul-Henri Spaak en Jean-Claude Sneyers et d'Oppuers

Paul-Henri Spaak (*1899 – †1972)

Walter Hallstein (*1901 – †1982)

Jean Monnet (*1888 – †1979)

Comité van de Verdragen van Rome

*Straks wekken onze handtekeningen de
Gemeenschappelijke Markt en Euratom tot leven.*

*En dit betekent heel veel. Het legt op de allereerste
plaats plechtig de verregaande solidariteit vast
tussen zes volkeren die in het verleden vaak
tegenover elkaar stonden op het slagveld.*

*Deze zes landen verenigen zich nu om, in al hun
verscheidenheid, samen hetzelfde menselijk ideaal
te verdedigen...".*

Bretton Woods en het IMF

Op 1 juli 1944, nog voor het einde van de Tweede Wereldoorlog, organiseren de Verenigde Staten in het stadje Bretton Woods een internationale monetaire conferentie. De deelnemende landen richten het Internationaal Muntfonds (IMF) op; de Belg Camille Gutt, voordien minister van Financiën, wordt de eerste voorzitter. Ze tekenen ook de grenslijnen van een nieuw internationaal monetair stelsel: de dollar kan tegen een vaste koers voor goud worden omgeruild en de deelnemende landen verbinden zich ertoe hun munten slechts binnen een beperkte marge ten opzichte van de dollar te laten schommelen. Maar in 1971 wordt de convertibiliteit van de dollar geleidelijk opgeheven. Men beslist hem te laten schommelen.

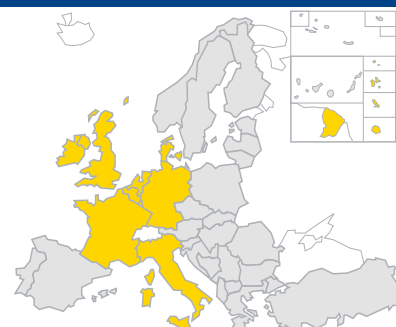

Het "Mount Washington Hotel" in Bretton Woods, plaats van de monetaire conferentie.

Camille Gutt (*1884 – †1971)

Het Europa van de Negen (1973)

Toetreding van Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk

1970

Het plan-Werner

Na de conferentie van Den Haag (1-2 december 1969) vraagt de Europese Ministerraad aan vertegenwoordigers van de economische wereld na te denken over de uitwerking van een economische en monetaire unie. Pierre Werner, de toenmalige eerste minister van Luxemburg, zit de werkgroep voor.

Zijn werkgroep stelt het volgende voor:

- totale en onomkeerbare convertibiliteit (= inwisselbaarheid) van de munten;
- wegwerken van de schommelingsmarges van de wisselkoersen;
- onherroepelijk vaste pariteiten (= wisselkoers);
- centralisatie van het monetair beleid en het krediet;
- eenmaking van het beleid in verband met de kapitaalmarkten;
- gemeenschappelijke beslissingen met betrekking tot de openbare begrotingen.

De werkgroep pleit eveneens voor een gemeenschappelijk stelsel van centrale banken, naar analogie van het "Federal Reserve System".

De Ministerraad komt samen in februari en maart 1971 en vertaalt het plan-Werner in een reeks doelstellingen die binnen tien jaar moeten worden bereikt:

- geleidelijke beperking van de schommelingsmarges van de munten;
- coördinatie van het economisch beleid op korte termijn;
- samenwerking tussen de centrale banken;
- financiële samenwerking op middellange termijn (verlenen van financiële steun aan een lidstaat met ernstige tekorten op de betalingsbalans).

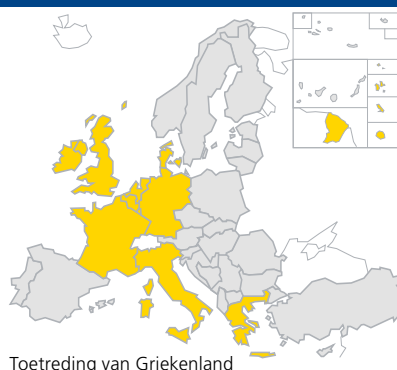
Deze doelstellingen worden niet gerealiseerd: het einde van de vaste dollarkoers (1971) en de eerste oliecrisis (1973) beslissen er anders over.

De Europese landen reageren verschillend op de economische crisis en de oplopende inflatie die daaruit voortvloeit. De zogeheten "muntslang" die met enkele Europese munten wordt ingesteld, is geen succes.

Pierre Werner (*1913 – †2002)

Het Europa van de Tien (1981)

Toetreding van Griekenland

1979 _____ Het Europees Muntstelsel

Onder impuls van Duitsland en Frankrijk en met een belangrijke bijdrage van de Belg Jacques van Ypersele de Strihou (voorzitter van het Monetair Comité van de EEG) wordt op de Top van Brussel van 5 en 6 december 1978 besloten het Europees Muntstelsel (EMS) op te richten.

Het EMS gaat in 1979 van start en beoogt vooral:

- stabiliteit van de onderlinge wisselkoersen (door interventies van centrale banken);
- solidariteit tussen de deelnemende landen door onderlinge kredietverlening.

De belangrijkste vernieuwing is de creatie van de ECU (European Currency Unit).

Wat was de ECU?

De ECU was een "korf" van Europese munten, waarvan de samenstelling werd bepaald door het aandeel dat elke lidstaat had in de productie en de handel binnen de Gemeenschap. De samenstelling van deze korf lag vast, maar kon, indien nodig, worden aangepast. Eind 1994 werd de samenstelling van de ECU-korf "bevroren". De waarde van de ECU schommelde mee naarmate de wisselkoersen van de munten in de korf schommelden.

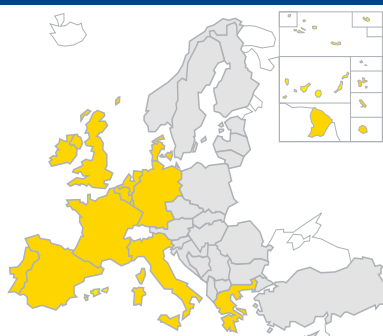
1986 _____ De Europese Akte

In februari 1986 ondertekenen de EEG-lidstaten de Europese Akte. Met dit verdrag willen ze de verdere uitbouw van de Gemeenschap stimuleren.

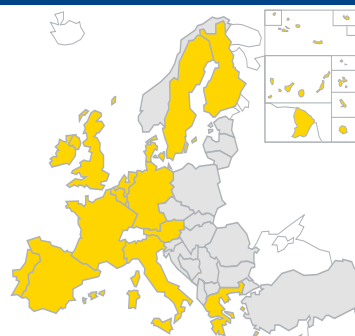
Europese Akte

Het Europa van de Twaalf (1986)

Toetreding van Portugal en Spanje

Het Europa van de Vijftien (1995)

Toetreding van Finland, Oostenrijk en Zweden

Dit zijn de doelstellingen:

- de voltooiing van een grote interne markt met vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal;
- institutionele verbeteringen: gekwalificeerde meerderheid in de Ministerraad voor de meeste beslissingen met betrekking tot de interne markt; bijkomende bevoegdheden voor Commissie en Parlement;
- nauwer samenwerken inzake het buitenlandse beleid.

De Europese Akte wordt beschouwd als een belangrijke stap voorwaarts in de constructie van Europa. Ze opent de weg naar een economische en monetaire unie.

1989 _____ Het verslag-Delors

Het verslag-Delors van april 1989 stelt voor de Economische en Monetaire Unie in drie fasen te verwezenlijken:

1990-1993: voorbereiding van de eenheidsmarkt en het Verdrag van Maastricht;

1994-1998: oprichting van het Europees Monetair Instituut, convergentie van de economieën en verhoogde samenwerking op het monetaire vlak;

1999: invoering van de Europese eenheidsmunt.

1992 _____ Het Verdrag van Maastricht

Het Verdrag van Maastricht wordt op 7 februari 1992 ondertekend: het bepaalt de invoering van een economische en monetaire unie.

De eenheidsmunt zal de nationale munt vervangen in de lidstaten die een gezonde economische en financiële situatie kunnen voorleggen.

Jacques Delors (*1925)

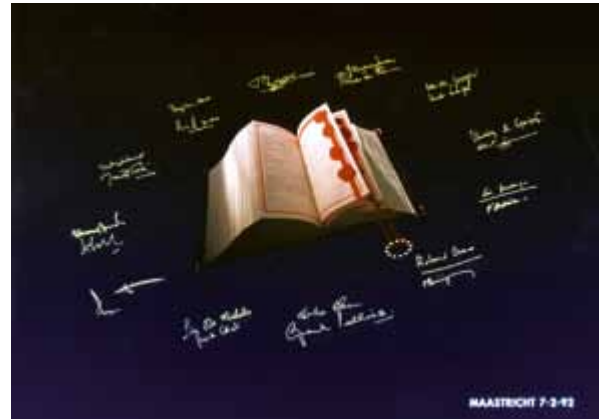
Alexandre Lamfalussy (*1929)
Voorzitter van het EMI van 1994 tot 1997

Wim Duisenberg (*1935 – †2005)
Voorzitter van het EMI en de ECB van 1998 tot 2003

Om die gezondheidstoestand te beoordelen worden de zogenoemde "convergentiecriteria" opgesteld: normen inzake het begrotingstekort, de overheidsschuld, de langetermijnrente, de inflatie en de wisselkoersstabiliteit. Het verdrag bepaalt dat de eenheidsmunt uiterlijk op 1 januari 1999 moet worden ingevoerd.

Het Verdrag van Maastricht van 7 februari 1992

1994 _____ Europees Monetair Instituut

Het EMI gaat op 1 januari 1994 van start in Frankfurt. Bij de oprichting van de ECB in 1998 wordt deze instelling opgeheven.

Het EMI had twee hoofdtaken:

- de samenwerking tussen de centrale banken en de coördinatie van het monetair beleid verbeteren;
- de oprichting van het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB) voorbereiden.

1995 _____ Top van Madrid

Op de Top van Madrid van 15 en 16 december 1995 beslissen de staats- en regeringsleiders dat de eenheidsmunt euro zal heten. Tevens wordt het concrete Europese overgangsscenario op de euro vastgelegd.

Dit is gebaseerd op twee scharnierdata:

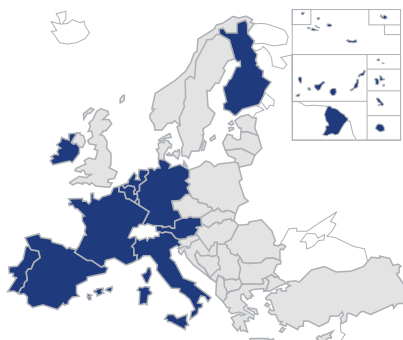
- 1 januari 1999:** officiële invoering van de euro, maar als betaalmiddel beperkt tot zijn girale vorm (cheques, overschrijvingen, betaalkaarten, etc.), en van een gemeenschappelijk monetair beleid.
- 1 januari 2002:** invoering van euromunten en eurobiljetten.

1998 _____ Top van Brussel

Dit is het cruciale ogenblik op weg naar de euro. In Brussel (1-3 mei 1998) kiezen de staats- en regeringsleiders de landen die aan het Eurosysteem

mogen deelnemen. Elf landen, waaronder België, voeren van bij het begin (1 januari 1999) de euro in; zij vormen het eurogebied.

De elf landen van het eurogebied (1999)

Jean-Claude Trichet (*1942)
Voorzitter van de ECB van 2003 tot 2011

Mario Draghi (*1947)
Voorzitter van de ECB sinds 2011

1999 De derde fase van de Economische en Monetaire Unie

Op 1 januari 1999 wordt de euro de eenheidsmunt van elf EU-landen. De wisselkoersen van de deelnemende valuta's worden onherroepelijk vastgesteld. De centrale banken van het eurogebied die samen met de ECB het Eurosysteem vormen, voeren een gemeenschappelijk monetair beleid. De euro wordt ingevoerd als wettige valuta en de

elf munten van de deelnemende lidstaten worden beschouwd als onderverdelingen ervan. Tot en met 2001 bestaat de euro enkel in girale vorm (cheques, overschrijvingen, bankkaarten). De betalingen aan de belastingen en de sociale administraties mogen in frank of in euro; er is geen verbod, maar ook geen verplichting om de eenheidsmunt te gebruiken.

2001

Griekenland voert in januari 2001 de euro in en wordt daarmee het 12de euroland.

2008

Cyprus en Malta worden het 14de en 15de lid van het Eurosysteem.

2002

Op 1 januari verschijnen de euromunten en -biljetten en wordt een aanvang gemaakt met de intrekking van de Belgische frank. De periode van dubbele circulatie euro/nationale munt eindigde in België op 28 februari 2002.

2009

Slowakije treedt als eerste Oost-Europese land toe tot het eurogebied. Het wordt daarmee het 16de lid van het Eurosysteem.

2004

In mei treden tien nieuwe landen toe tot de Europese Unie. Door de ondertekening van het "communautaire acquis" kiezen zij ook voor toetreding tot de eurozone zodra zij beantwoorden aan de convergentiecriteria.

2011

Estland treedt als eerste van de drie Baltische staten toe tot het eurogebied en wordt daarmee het 17de euroland.

2007

Slovenië treedt in 2007 als eerste Centraal-Europese land toe tot het Eurosysteem en wordt daarmee het 13de euroland. Bulgarije en Roemenië worden de zesentwintigste en zevenentwintigste lidstaten van de Europese Unie.

2013

Kroatië treedt toe tot de Europese Unie en wordt zo het achtentwintigste lid.

2014

Letland wordt de tweede Baltische staat in het Eurosysteem en wordt het achttiende euroland.

Het Europa van de Achtentwintig (2013)

België	Litouwen
Bulgarije	Luxemburg
Cyprus	Malta
Denemarken	Nederland
Duitsland	Oostenrijk
Estland	Polen
Finland	Portugal
Frankrijk	Roemenië
Griekenland	Slovenië
Hongarije	Slowakije
Ierland	Spanje
Italië	Tsjechië
Kroatië	Verenigd Koninkrijk
Letland	Zweden

De achttien landen van het eurogebied (2014)

België
Cyprus
Duitsland
Estland
Finland
Frankrijk
Griekenland
Ierland
Italië
Letland
Luxemburg
Malta
Nederland
Oostenrijk
Portugal
Slovenië
Slowakije
Spanje

De lange mars naar de Economische en Monetaire Unie⁽¹⁾

- 1950** Verklaring van Schuman
- 1951** Verdrag van Parijs (EGKS) (België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland)
- 1957** Verdragen van Rome (EEG en Euratom)
- 1968** De douane-unie wordt van kracht
- 1970** Plan-Werner
- 1972** Invoering van de "Europese muntslang"
- 1973** Denemarken, Ierland en Groot-Brittannië treden toe
- 1979** Oprichting van het Europees Muntstelsel
- 1981** Griekenland treedt toe
- 1985** Witboek over de voltooiing van de interne markt
- 1986** Spanje en Portugal treden toe
- 1986** Europese Akte
- 1989** Verslag-Delors
- 1990** Duitse eenmaking
- 1990** **Eerste fase van de Economische en Monetaire Unie**
(vrij verkeer van kapitaal; convergentieprogramma's)
- 1992** **Verdrag van Maastricht**
- 1994** **Tweede fase van de Economische en Monetaire Unie**
(verbod op monetaire financiering van de overheid; oprichting van het Europees Monetair Instituut; convergentie van de economieën)
- 1995** Oostenrijk, Finland en Zweden treden toe
- 1995** **Europese Top van Madrid**
(naam van de eenheidsmunt; kalender)
- 1997** Verdrag van Amsterdam
- 1998** **Het groei-en stabiliteitspact**
- 1998** **Europese Top van Brussel**
(nemen deel aan het eurogebied: België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje; oprichting ECB; aankondiging van de omwisselingskoersen)
- 1999** **Derde fase van de Economische en Monetaire Unie**
(invoering van de euro; gemeenschappelijk monetair beleid)
- 2000** Verdrag van Nice
- 2001** Griekenland treedt toe tot het eurogebied
- 2002** **De euromunten en -biljetten worden ingevoerd en de nationale munten en biljetten worden uit omloop genomen**
- 2004** Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië treden toe tot de EU
- 2007** **Slovenië treedt toe tot het eurogebied.** Bulgarije en Roemenië treden toe tot de EU
- 2008** Cyprus en Malta treden toe tot het eurogebied
- 2009** Slowakije treedt toe tot het eurogebied
- 2009** Verdrag van Lissabon wordt van kracht
- 2011** Estland treedt toe tot het eurogebied
- 2013** Kroatië treedt toe tot de Europese Unie
- 2014** Letland treedt toe tot het eurogebied

(1) De stappen van de monetaire integratie zijn in het vet weergegeven

Voor wie er meer wil over weten

- Internet: www.ecb.int/euro/intro/html/map.en.html
www.ecb.int/euro/intro/html/index.nl.html
ec.europa.eu/economy_finance/euro
ec.europa.eu/economy_finance/index_nl.htm
www.nbb.be/doc/ts/publications/wp/wp217EN.pdf
- Infomap: Economische en Monetaire Unie, p. 114
Verdrag van Maastricht, p. 115
Stabiliteits- en Groeipact, p. 116